

Niet-technische samenvatting 2015342-1

1 Algemene gegevens

1.1 Titel van het project	Surveillanceproject voor ziekteverwekkers in wilde vogels en hobbykippen in Nederland
1.2 Looptijd van het project	5 jaar (1 maart 2016 – 28 februari 2021)
1.3 Trefwoorden (maximaal 5)	Vogels, Vogeltrek, Zoönosen, Virussen, Vogeltrekstation

2 Categorie van het project

2.1 In welke categorie valt het project.	☒ Fundamenteel onderzoek
	☐ Translationeel of toegepast onderzoek
	☐ Wettelijk vereist onderzoek of routinematige productie
<i>U kunt meerdere mogelijkheden kiezen.</i>	☒ Onderzoek ter bescherming van het milieu in het belang van de gezondheid
	☐ Onderzoek gericht op het behoud van de diersoort
	☐ Hoger onderwijs of opleiding
	☐ Forensisch onderzoek
	☐ Instandhouding van kolonies van genetisch gemodificeerde dieren, niet gebruikt in andere dierproeven

3 Projectbeschrijving

3.1 Beschrijf de doelstellingen van het project (bv de wetenschappelijke vraagstelling of het wetenschappelijk en/of maatschappelijke belang)	Vogels kunnen ziekteverwekkers, die ook bij mensen ziekteverschijnselen kunnen veroorzaken, over grote afstanden verspreiden. Zulke ziekteverwekkers die van dier op mens kunnen worden overgedragen heten zoönosen. Vrijwel altijd betreft het zogenaamde <i>arbovirussen</i> (<i>arbo</i> = 'arthropod-born') die door geleedpotigen, bijvoorbeeld muggen, kunnen worden overgebracht op zowel mens als dier. In dit project kijken we specifiek of vogels arbovirussen kunnen verspreiden van hun overwinteringsgebied (bv. Afrika) naar Nederland. Ze kunnen ziekten veroorzaken als West-Nijl-virus, Japanse encefalitis en Knokkelkoorts. Besmetting van de mens vindt in veel gevallen plaats door de steek van een geïnfecteerde mug. In de gebieden waar de arbovirussen van nature voorkomen (bijvoorbeeld Afrika, Azië) behoren vogels tot de belangrijkste gastheren voor de virussen.
---	---

	Het is op dit moment (2015) niet bekend of arbovirussen voorkomen bij vogels in Nederland. De doelstelling van het project is om te onderzoeken of vogels geïnfecteerd zijn met arbovirussen (en zo ja welke soorten), wanneer het virus aangetroffen wordt, en of het virus beperkt is tot (trek)vogels die de virussen uit hun overwinteringsgebieden meenemen of dat ook standvogels en hobbykippen het virus kunnen dragen. Dit project moet op deze vragen een antwoord geven. De resultaten van dit onderzoek kunnen helpen bij het opstellen van een monitoringsprogramma voor de volksgezondheid. Medio 2020 zijn de eerste gevallen van West-Nijl-virus gevonden bij vogels is het wild.
3.2 Welke opbrengsten worden van dit project verwacht en hoe dragen deze bij aan het wetenschappelijke en/of maatschappelijke belang?	Dit project geeft meer kennis over de rol van wilde vogels en hobbykippen bij de verspreiding van ziekten veroorzaakt door arbovirussen. Na dit onderzoek weten we of vogels zoönosen bij zich dragen, en waar en wanneer dit het geval is. De verzamelde informatie zal het mogelijk maken een betere inschatting te maken van de mogelijke risico's voor de volksgezondheid.
3.3 Welke diersoorten en geschatte aantallen zullen worden gebruikt?	In dit project worden gedurende 5 jaar maximaal 5000 wilde vogels en hobbykippen per jaar bemonsterd. Het gaat daarbij om vogels die sowieso worden gevangen, geringd en vrijgelaten ten behoeve van de jaarlijkse monitoring van geboorte, sterfte en trek van vogels. Het totale aantal vogels is relatief hoog, omdat nu nog onduidelijk hoe frequent arbovirussen bij vogels voorkomen. Zo kunnen ook de minder vaak voorkomende virussen worden gedetecteerd.
3.4 Wat zijn bij dit project de verwachte negatieve gevolgen voor het welzijn van de proefdieren?	De mogelijke negatieve effecten die de vogels kunnen ervaren zijn stress door het vangen en hanteren van de vogels. Daarnaast kunnen de vogels kortstondig licht ongerief hebben van het nemen van een uitstrijkje of bloedmonster.
3.5 Hoe worden de dierproeven in het project ingedeeld naar de verwachte ernst?	Het ongerief dat vogels kunnen ervaren is maximaal matig bij circa 84% van de vogels en gering bij 16%, afhankelijk van de vangmethode. Het ongerief is kortdurend. Het ongerief wordt vooral veroorzaakt door het vangen en hanteren van de vogels, niet door de bemonstering zelf.
3.6 Wat is de bestemming van de dieren na afloop?	Gevangen vogels worden ter plaatse weer vrijgelaten. De hobbykippen blijven bij de eigenaar gehuisvest.

4 Drie V's

4.1 Vervanging Geef aan waarom het gebruik van dieren nodig is voor de beschreven doelstelling en waarom proefdiervrije alternatieven niet gebruikt kunnen worden.	Het is niet mogelijk om een ander model dan trekvogels te gebruiken om te bepalen welke arbovirussen via de migratie van trekvogels naar Nederland kunnen komen. Het bemonsteren van hobbykippen is een aanvulling op de data verkregen uit vogels in het wild.
--	---

<p>4.2 Vermindering Leg uit hoe kan worden verzekerd dat een zo gering mogelijk aantal dieren wordt gebruikt.</p>	<p>Met behulp van statistische berekeningen hebben we geprobeerd het minimum aantal benodigde vogels zo goed mogelijk in te schatten zodat niet meer vogels in de proef worden betrokken dan noodzakelijk. De vogels die binnen dit project worden bemonsterd worden sowieso gevangen, geringd en weer vrijgelaten ten behoeve van de jaarlijkse monitoring van geboorte, sterfte en trek van vogels.</p>
<p>4.3 Verfijning Verklaar de keuze voor de diersoort(en). Verklaar waarom de gekozen diermodel(len) de meest verfijnde zijn, gelet op de doelstellingen van het project.</p>	<p>Alleen bij vogels zwaarder dan 25 gram wordt een uitstrijkje genomen, om ongerief of beschadiging bij kleinere vogels te voorkomen. Door gebruik te maken van zeer gevoelige analysemethoden hoeft er, als gezegd, maar een klein bloedmonster (tov het gewicht van de vogel) te worden genomen.</p>
<p>Vermeld welke algemene maatregelen genomen worden om de negatieve (schadelijke) gevolgen voor het welzijn van de proefdieren zo beperkt mogelijk te houden.</p>	<p>Alle monsters worden genomen door ervaren en gecertificeerde vogelringers. Alle vogelringers worden vooraf nogmaals getraind om het ongerief bij de vogels te minimaliseren. De vogelringers volgen protocollen om het welzijn van de vogels zo min mogelijk te belasten.</p>

5 In te vullen door de CCD

Publicatie datum	15 juli 2021
Beoordeling achteraf	Nee
Andere opmerkingen	Nee